

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

100 EĞİTİMİN
YÜZYILI

Sayı : E-32661919-610- 100
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

02.10/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 21/08/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1685623 sayılı yazınız.
b) 08/09/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1693983 sayılı yazınız.
c) 10/09/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1695726 sayılı yazınız.

7/32357
7/33173-33175
7/33177-33179
7/33181
7/33242
7/33244-33245

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c)'de kayıtlı yazıyla iletilen Şanlıurfa Milletvekili Ferit ŞENYAŞAR'ın 7/32357, İzmir Milletvekili Tamer OSMANAĞAOĞLU'nun 7/33173, 7/33174 ve 7/33175, Erzincan Milletvekili Mustafa SARIGÜL'ün 7/33177, Hakkari Milletvekili Öznur BARTİN'in 7/33178, Diyarbakır Milletvekili Sevilay ÇELENK'in 7/33179, İstanbul Milletvekili Doğan BEKİN'in 7/33181 ile Karabük Milletvekili Cevdet AKAY'ın 7/33242, 7/33244 ve 7/33245 esas numaralı yazılı soru önermeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (20 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ TAMER OSMANAĞAOĞLU'NUN 7/33175 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Bakanlığımıza bağlı okullarda, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında, öğrencilerin zorlayıcı yaşam olayları ile karşılaşmaları durumunda olumsuz duygusal deneyimlerin üstesinden gelme, stres verici durumların olumsuz etkilerini hafifletme, olumlu davranış geliştirme becerileri kazanmaları amacıyla *duygu kontrolü, çatışma-çözme becerileri, öfke kontrolü, psikososyal destek hizmetleri, iletişim, yaşam becerileri, olumlu davranış geliştirme* gibi konularda çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca öğrenciler, *akran zorbalığı, siber zorbalık, psikolojik sağlamlık, yaşam becerileri, davranışsal bağımlılık, bağımlılıkla mücadele ve psikososyal destek* programları ile desteklenmektedir.

2024/56 sayılı “Okullarda Şiddetin Önlenmesi Genelgesi” kapsamında okullarda görevli psikolojik danışman/rehber öğretmenler öğrencileri arasındaki şiddet olaylarını engelleme kapsamında çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda; şiddete maruz kalan öğrenci ve gençlerimizin hangi yetkili mercilere başvurabileceği konusunda bilgilendirme, rehberlik ders saatleri içerisinde, *zararlı alışkanlıklar, risklerden korunma, şiddet ve saldırganlığın nedeni, öfke kontrolü, iletişim, stresle başa çıkma yöntemlerini kavrama ve sorun çözme becerileri kazandırma* gibi konularda çalışmalar yapmaktadır. Yine bu kapsamda öğrencilerin şiddetle baş etme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla “Akran Zorbalığı Programları” hazırlanmıştır.

Okul/kurumlarda görev yapan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlarımız aracılığıyla bu içeriklerden yararlanılarak öğrenci, öğretmen ve ailelere yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca *öz farkındalık, sosyal farkındalık, öz yönetim, ilişki becerileri ve sorumluluk alma* başta olmak üzere öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerinin geliştirilmesi amacıyla “Sosyal Duygusal Beceri Programı” hazırlanmıştır.

Bu programlar kapsamında;

- Okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise kademelerinde tüm öğrencilere yönelik sosyal duygusal beceri programı,
- Okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise kademelerinde risk altındaki öğrencilere yönelik sosyal duygusal beceri psikoeğitim programı,
- Okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise kademelerinde yüksek risk altındaki öğrencilere yönelik sosyal duygusal beceri bireysel müdahale programı,
- Öğretmenlere yönelik öğrenci temelli sosyal duygusal beceri programı,
- Sosyal duygusal becerilere yönelik kuramsal bilgiye dayalı yayın,
- Sosyal Duygusal Oyunlar kitapçığı,
- Öğrencilere yönelik afişler,
- Öğretmenlere yönelik rehber/broşür ve sunular,
- Velilere yönelik rehber/broşür ve sunu içerikleri hazırlanmıştır.

Okullarda görevli psikolojik danışman/rehber öğretmenler, mesleki gelişim çalışmaları kapsamında; şiddet, akran zorbalığı, yaşam becerileri, psikososyal destek gibi farklı konularda hizmet içi eğitimler yolu ile desteklenmektedir.

Ayrımcılıkla mücadele farklılıklara saygı duymak ana temalarında dolaylı olarak Sınıf Rehberlik Programlarında kazanım ve bunlara yönelik hazırlanan etkinliklerde dolaylı olarak yer almaktadır.

5. sınıf 25. Hafta “Gözlüğüm Şekil”, 5. sınıf 26. Hafta “Farklılıklar Harmonisi”, 9. sınıf 16.hafta “Farklı Parçalar Tek Bir Bütün”, 12. sınıf 11 ve 12. Hafta “Farklılığı Kucaklamak” başlıklı sınıf rehberlik etkinliklerinde dolaylı olarak ayrımcılık yapmamak temasına değinilmektedir.

Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı’nda yer alan Duygu ve Davranış Yönetimi öğretim alanında “2.4. *Günlük hayattaki farklı olumsuz durumları açıklar.*” ve “2.5. *Günlük hayattaki farklı olumsuz durumlara uygun tepki verir.*” hedefleri kapsamında hazırlanan eğitim aracında dışlanma ve ayrımcılık konusu ile ilgili örnekler bulunmaktadır.

Ayrıca kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarını desteklemek, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik farkındalık oluşturmak, çocuklarımıza küçük yaştan itibaren birlikte yaşama kültürü aşılacak, okuma sevgisi kazandırmak ve farklılıklara saygı göstermenin önemini vurgulamak amacıyla “Özel Sokağın Çocukları” zenginleştirilmiş hikâye seti hazırlanmıştır. Dostluğun, yardımlaşmanın, komşuluk ilişkilerinin ve birlikte yaşama kültürünün en güzel örneklerinin sunulduğu, zenginleştirilmiş bu hikâye setinde 5 hikâye kitabı, 5 animasyon filmi ile jenerik dâhil 6 şarkı yer almaktadır. Set içeriğindeki tüm kitapların basılı hâlinin yanı sıra görme ve işitme yetersizliği olan bireylerin de yararlanması için sesli betimleme ile Türk İşaret Dili desteği sunacak şekilde web sitesi de hazırlanmıştır. Set <https://orgm.meb.gov.tr/ozelsokagincocuklari/> adresinde yayımlanmıştır.

Özel eğitim hizmetlerinin niteliğini artırmak, öğrencilerimize okuma kültürü kazandırmak ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin gösterdiği başarılarından hareketle engelli bireylere yönelik toplumsal farkındalık oluşturabilmek amacıyla altı ayda bir “Özel Eğitim Çocuk” dergisi (ozelegitimcocuk.meb.gov.tr) dijital, sesli ve Türk işaret dili desteği ile yayımlanmaktadır.

Bakanlığımız rehberlik hizmetleri ile ilgili öz farkındalık, sosyal farkındalık, öz yönetim, ilişki becerileri ve sorumluluk alma başta olmak üzere sosyal ve duygusal becerilerinin gelişmiş olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda öğrencilerin iş birliği yapma, etkili öğrenme, toplumsal yaşam, aile yaşamı gibi alanlarda yeterli olabilmelerini sağlayan, başarı için önemli rol oynayan ve akademik başarıyı destekleyen yönlerini geliştirmek için sosyal duygusal beceri programları hazırlanmıştır.

Disiplinler özelinde geliştirilen öğretim programlarının çerçevesini belirleyen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni’nde; ötekileştirici veya ayrıştırıcı tutumları önleyen; hak ve özgürlükleri, eşitliği, etik davranmayı, hakkaniyeti, ön yargısızlığı, ölçülülük ve liyakati kapsayan “Adalet” değeri; sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermeyi, dayanışma içinde olmayı; etkili iletişimle sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı; nitelikli vakit geçirmeyi ve evrensel bağ kurmayı, toplumsal ve kişisel haklara saygı göstermeyi ele alan “Dostluk”, “Saygı” ve “Özgürlük” değerleri özel olarak yer almaktadır.

Bununla birlikte Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın 4. sınıf düzeyinde yer alan “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında “SB.4.6.1. *Çevrim içi ortamda uyulması gereken güvenlik kurallarını eylemlerine yansıtabilme.*” öğrenme çıktısına yönelik “Öğrenme-Öğretme Uygulamaları” bölümünde “*Öğrenciler gruplara ayrılır. Her gruba çevrim içi ortamda karşılaşılabilecekleri sorunlarla ilgili öğrencilerin düzeyine uygun kısa örnek olaylar sunulur. Örnek olaylar; çevrim içi ortamlarda kişisel bilgilerinin gizliliğinin korunması, siber zorbalık ile doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmayı içermelidir.*” uygulamalar yer almaktadır. 6. sınıf düzeyinde yer alan “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında “SB.6.4.3. *Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkilerini sorgulayabilme*” öğrenme çıktısına yönelik “Öğrenme-Öğretme Uygulamaları” bölümünde “*Dijitalleşme ve*

teknolojik gelişmelerin e-devlet, e-nabız, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) hizmetleri gibi olumlu etkilerine ve siber zorbalık, kişisel verilerin güvenlik ve gizliliğinin tehlikeye girmesi gibi olumsuz etkilerine dair verilen kaynaklar grup çalışması ile incelenerek konuya ilişkin bilgi toplamaları sağlanır.” uygulamalarına yer verilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın 8. sınıf düzeyindeki “İletişim ve Sosyal İlişkiler” öğrenme alanının “Zenginleştirme” bölümünde “Genel ağ ve sosyal medyanın güvenli kullanımı, siber zorbalık gibi konulara ilişkin araştırma yapılması, araştırmalar neticesinde edinilen bilgilerin görsellerle desteklenerek sunu hâline getirilmesi ve sınıfta paylaşılması istenir.” ifadeleri yer alırken Felsefe Dersi Öğretim Programı’nın 11. sınıf düzeyinde yer alan “Edebiyat ve Felsefe” ünitesinde “FEL.11.4.2. Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme.” öğrenme çıktısına yönelik “Öğrenme-Öğretme Uygulamaları” bölümünde “Metinler felsefi düşüncenin özellikleri açısından incelenir. İnceleme sonunda öğrencilere varoluşçu felsefenin özellikleri hatırlatılır. Yalnızlık, sorumluluk, sevgi, nefret, kin, umut, umutsuzluk, acı, sevinç gibi insan varoluşuna ait durumların felsefi açıdan ele alınmasında edebî dile başvurulmasının güçlü ve zayıf yönlerinin neler olabileceği hakkında tartışma yaptırılır.” uygulamalarına yer verilmiştir.

Öğrencilerin hoşgörü, farklılıklara saygı ve birlikte yaşama kültürünü geliştirmesi konuları Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği ile bu Yönetmelik’te yer alan kriterlere dayanarak hazırlanan “Ders Kitapları ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait Elektronik İçeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamaları” kılavuzunda belirtilen kriterlere göre hazırlanan hayat bilgisi, sosyal bilgiler, ahlak ve vatandaşlık eğitimi, görgü kuralları ve nezaket, Türk sosyal hayatında aile, hukuk ve adalet, akran nezaketi, ortaöğretim adabımuâşeret, insan hakları, vatandaşlık ve demokrasi derslerine ait ders kitapları ve eğitim araçlarında doğrudan ele alınmıştır.

Kılavuz doğrultusunda hazırlanan ders kitapları ve eğitim araçları; öğrencilerin hoşgörü, farklılıklara saygı ve birlikte yaşama kültürünü içselleştirmelerini sağlayacak niteliktedir. Söz konusu bu içeriklerde; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerleri koruyan ve geliştiren bir anlayışa sahip olmakla birlikte insan hakları, adalet, eşitlik, kapsayıcılık ve toplumsal barış ilkeleri özenle gözetilmektedir. Ayrıca bireylerin gelir durumu, sosyal konumu, cinsiyeti, dini veya etnik kökeni üzerinden herhangi bir ayrımcılığa izin vermeyen bir yaklaşımla hazırlanan içerikler engelli bireylerin haklarını da koruyan ve çocuk haklarını merkeze alan hassasiyetlerle oluşturulmuştur.

Bu yaklaşımla öğrencilerin yaş ve gelişim seviyelerine uygun olmayan unsurlardan özenle kaçınılmakta; doğru rol modeller, olumlu örnekler ve adil uygulamalarla öğrencilerin adalet bilincini geliştirmeleri ve hakkaniyet duygusunu pekiştirmeleri desteklenmektedir. Böylece ders kitapları ve eğitim araçları hoşgörü sahibi, değerlerine bağlı, millî birlik ve beraberlik bilincini içselleştirmiş ve farklılıklara saygı duyan bireylerin yetişmesine doğrudan katkı sağlamaktadır.

Öte yandan akran zorbalığı vb. olumsuz durumların önüne geçilmesi amacıyla söz konusu konuları doğrudan ele alan farklı kademe ve seviyeye ait dersler aşağıda sunulmuştur:

- Okul öncesi-Aile eğitimi rehberi
- Sosyal duygusal öğrenme becerileri ve değerler alanı
- İlkokul-İnsan hakları, vatandaşlık ve demokrasi
- Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Ahlak ve vatandaşlık eğitimi
- Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Okul temelli sosyal sorumluluk çalışmaları
- Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Hukuk ve adalet
- Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Görgü kuralları ve nezaket

- g) Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Çevre eğitimi ve iklim değişikliği
- ğ) Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Kültür ve medeniyetimize yön verenler
- h) Ortaokul ve imam hatip ortaokulu-Türk sosyal hayatında aile
- ı) Ortaöğretim-Adabımuâşeret
- i) Ortaöğretim-Temel hukuk bilgisi
- j) Ortaöğretim-Akran nezaketi
- k) Ortaöğretim-Türk sosyal hayatında aile

Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Öğrencilerin korunması" başlıklı 158'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde "*Öğrencilerin; çevre, okul çalışanları ve diğer öğrenciler tarafından fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmemeleri için dedikoduya, zorbalığa, tehdide, sataşmaya ve onur kırıcı her türlü lakap takılmasına karşı korunması konularında veli veya aileyle diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapılarak gerekli tedbirler alınır.*" hükmüne yer verilmiştir.

Bakanlığımız Millî Eğitim Akademisi Başkanlığınca, öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişimleri kapsamında akran zorbalığı konularında eğitimler düzenlenmekte olup 2025 yılında 3098 kişiye eğitim verilmiştir.

Bu kapsamda, Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda görev yapan öğretmenlerin geçici koruma altında bulunan öğrencilere yönelik ayrımcılık ve ön yargı temelli akran zorbalığını önleme konusunda bilgi ve becerilerini artırmak amacıyla 28 Ekim-01 Kasım 2024 tarihleri arasında "Geçici Koruma Altında Bulunan Öğrencilere Yönelik Ayrımcılık ve Ön Yargı Temelli Zorbalığı Önleme Hizmet İçi Eğitimi Kursu" düzenlenmiştir.

İlgili hizmet içi eğitim kursu, MEB Millî Eğitim Akademisinin belirleyeceği sayı ve tarihler doğrultusunda 2025-2026 öğretim yılı boyunca farklı gruplara yönelik olarak gerçekleştirilecektir.

Bununla birlikte, Bakanlığımız ve UNICEF işbirliğinde "Öğretmenlerin İyi Oluş Hâllerinin Geliştirilmesi ve Akran Zorbalığı Konusunda Kapasitelerinin Güçlendirilmesi Projesi" yürütülmektedir.

Öte yandan Avrupa Komisyonu ile Bakanlığımız işbirliğinde 7-8 Nisan 2025 tarihlerinde Ankara'da "Çevrimiçi ve Çevrimdışı Nefret Söylemi ile Zorbalığın Dijital Okuryazarlık, Vatandaşlık Eğitimi ve Sosyal-Duygusal Öğrenme Yoluyla Ele Alınması" başlığı altında bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Faaliyet esnasında yapılan paylaşımlarla sosyal-duygusal öğrenmenin günlük hayata ve ders içi faaliyetlere entegrasyonunun önemi; ebeveynlerin çalışmalara dahil edilmesinin faydaları ve zorbalık ve nefret söylemiyle etkili mücadele için dijital boyutların ele alınmasının gerekliliği ortaya konulmuştur.